

W05.10.0559/I

Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten in verband met de invoering van een verhoogd collegegeld voor langstudeerders (Wet verhoging collegegeld langstudeerders)

VOORSTEL VAN WET

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een grondslag te creëren voor de invoering van een gedifferentieerd wettelijk collegegeld waarbij studenten die langer in het hoger onderwijs zijn ingeschreven dan uit een oogpunt van studierendement wenselijk is een hoger collegegeld zijn verschuldigd, en in verband daarmee onder meer de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 2.9, eerste lid, wordt "de bijdrage, bedoeld in artikel 7.46, tweede lid, anders dan op grond van artikel 7.46, derde lid" vervangen door: het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46, tweede lid, anders dan op grond van de tweede volzin van dat lid.

B

Artikel 7.43, eerste lid, komt te luiden:

1. Een student is voor elk studiejaar dat hij door het instellingsbestuur voor een opleiding is ingeschreven, aan de desbetreffende instelling wettelijk collegegeld als bedoeld in de artikelen 7.45 tot en met 7.45b of instellingscollegegeld als bedoeld in artikel 7.46 verschuldigd. Een student die door het instellingsbestuur van de Open Universiteit voor een onderwijseenheid is ingeschreven, is het collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45c, verschuldigd.

C

De artikelen 7.45 en 7.46 worden vervangen door vijf nieuwe artikelen, luidende:

Artikel 7.45. Hoogte wettelijk collegegeld

1. De bedragen van het volledige en van het gedeeltelijke wettelijke collegegeld worden vastgesteld volgens een basistarief en een verhoogd tarief. Het verhoogde tarief bestaat uit het basistarief vermeerderd met een opslag.
2. Het basistarief en het verhoogde tarief van het volledige wettelijke collegegeld worden bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld.
3. De hoogte van het gedeeltelijke wettelijke collegegeld wordt door het instellingsbestuur vastgesteld en is gelegen tussen een minimum- en een maximumbedrag. Deze bedragen worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgesteld.
4. Het gedeeltelijke wettelijke collegegeld volgens het basistarief bedraagt niet meer dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief.
5. Het gedeeltelijke wettelijke collegegeld volgens het verhoogde tarief bedraagt niet meer dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het verhoogde tarief.
6. Het instellingsbestuur informeert Onze minister over de hoogte van de bedragen die het instellingsbestuur op grond van het derde lid heeft vastgesteld.
7. De bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde bedragen, bedoeld in het tweede en het derde lid, worden jaarlijks volgens de consumentenprijsindex geïndexeerd, op de wijze bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepaald.

Artikel 7.45a. Aanspraak op wettelijk collegegeld

1. Het wettelijke collegegeld is verschuldigd door een student die:
 - a. blijkt het Centraal register inschrijving hoger onderwijs, bedoeld in artikel 7.52, voor een inschrijving aan een bacheloropleiding niet eerder een bachelor- of een mastergraad heeft behaald of voor een inschrijving aan een masteropleiding niet eerder een mastergraad heeft behaald,
 - b. woonachtig is in Nederland, België, Luxemburg of een van de deelstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen en Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland, en
 - c. tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000, behoort of de Surinaamse nationaliteit bezit.
2. De voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, geldt niet voor een student die voor de eerste maal een opleiding op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg volgt.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kan de categorie studenten, bedoeld in het eerste lid, worden uitgebreid.

4. Een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, die is ingeschreven voor een voltijdse opleiding is het volledige wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, verschuldigd.
5. Een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, die is ingeschreven voor een deeltijdse of duale opleiding, is het gedeeltelijke wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, verschuldigd.
6. Indien een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid meer dan één opleiding volgt en de opleiding waarvoor hij het eerst is ingeschreven met goed gevolg afrondt, is deze student het wettelijke collegegeld verschuldigd voor het resterende deel van het studiejaar. Het verschuldigde bedrag wordt in dat geval berekend naar rato van het aantal resterende maanden van het desbetreffende studiejaar.
7. Voor de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, wordt met een student die een bachelorgraad heeft behaald gelijkgesteld:
 - a. een student die met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een hogere beroepsopleiding met een studielast van 168 studiepunten, volgens de wet zoals die luidde op 31 augustus 2002, en
 - b. een student die met goed gevolg het kandidaatsexamen heeft afgelegd van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7.8, zoals dat artikel luidde op 31 augustus 2002.
8. Voor de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, wordt met een student die een mastergraad heeft behaald, gelijkgesteld een student die met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een ongedeelde opleiding als bedoeld in artikel 18.15..

Artikel 7.45b. Verhoogd wettelijk collegegeld

1. Het wettelijke collegegeld volgens het verhoogde tarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, is verschuldigd door een student die voldoet aan de voorwaarden die in artikel 7.45a worden gesteld om in aanmerking te komen voor het wettelijke collegegeld en die blijkens het Centraal register inschrijving hoger onderwijs, bedoeld in artikel 7.52, sedert 1991
 - a. langer voor een opleiding ingeschreven is geweest dan:
 - 1°. vijf studie jaren, indien de inschrijving een bacheloropleiding met een studielast van 240 studiepunten betreft, of
 - 2°. vier studie jaren, indien de inschrijving een bacheloropleiding met een studielast van 180 studiepunten betreft, dan wel
 - b. langer voor een masteropleiding ingeschreven is geweest dan:
 - 1°. vijf studie jaren, indien de inschrijving een masteropleiding met een studielast van 240 studiepunten betreft,
 - 2°. vier studie jaren, indien de inschrijving een masteropleiding met een studielast van 180 studiepunten betreft,
 - 3°. drie studie jaren, indien de inschrijving een masteropleiding met een studielast van 120 studiepunten betreft,
 - 4°. twee studie jaren, indien de inschrijving een masteropleiding met een studielast van 60 studiepunten betreft, of
 - c. langer ingeschreven is geweest voor een opleiding als bedoeld in artikel 18.15 dan het aantal jaren dat de som is van het aantal studiepunten van de opleiding, bedoeld in artikel 7.4, zoals dat luidde op 31 augustus 2002, te delen door 42 en te vermeerderen met een jaar.

2. Voor de berekening van de studielast wordt het aantal met de opleiding gemoeide studiepunten, bedoeld in in het eerste lid, onderdelen a en b, naar boven afgerond tot 240, 180 of 120 studiepunten.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt de berekeningswijze vastgesteld van het aantal studiejaren dat een student is ingeschreven, waaronder in ieder geval de peildatum.
4. Een student die, nadat hij een bachelorgraad of een mastergraad heeft behaald, voor de eerste maal een opleiding op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg volgt en op grond van artikel 7.45a in aanmerking komt voor het wettelijke collegegeld, is voor die opleiding gedurende het aantal studiejaren, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, uitsluitend het wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, verschuldigd.
5. Een inschrijving voor een studiejaar waarin een student op grond van artikel 5.6, tiende lid, van de Wet studiefinanciering 2000 een jaar verlenging van de duur van de prestatiebeurs wordt verleend, telt niet mee voor het aantal studiejaren, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a,b en c.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen de categorieën studenten, bedoeld in het vierde en het vijfde lid worden uitgebreid.
7. Indien een student een opleiding als bedoeld in artikel 18.15 vervolgt met een masteropleiding als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, telt het aantal studiejaren verminderd met drie, van die ongedeelde opleiding mee bij de vaststelling van het aantal studiejaren, bedoeld in het tweede lid, onderdeel b.

Artikel 7.45c. Collegegeld OU

1. Een student als bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede of derde lid, die is ingeschreven voor een onderwijseenheid bij de Open Universiteit, is collegegeld OU verschuldigd ter hoogte van ten minste één zestigste deel en ten hoogste één dertigste deel van het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, vermenigvuldigd met het aantal studiepunten dat een onderwijseenheid groot is.
2. Een student die is ingeschreven voor een onderwijseenheid bij de Open Universiteit en die niet voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede, of derde lid, is collegegeld OU verschuldigd ter hoogte van tenminste één dertigste deel van het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, vermenigvuldigd met het aantal studiepunten dat een onderwijseenheid groot is.
3. De hoogte van het collegegeld OU wordt door het instellingsbestuur van de Open Universiteit vastgesteld. Voor de categorie studenten, bedoeld in het tweede lid, kan het instellingsbestuur van de Open Universiteit per onderwijseenheid of groep van onderwijseenheden of per groep of groepen studenten een verschillend collegegeld OU vaststellen.
4. Indien een student als bedoeld in het tweede lid gedurende een studiejaar alsnog voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede of derde lid, is hij voor het resterende deel van het studiejaar op zijn verzoek het collegegeld OU, bedoeld in het eerste lid, verschuldigd, en betaalt het instellingsbestuur OU hem het hogere collegegeld OU, dat de student voor het restant van het studiejaar heeft betaald, terug.
5. Het instellingsbestuur van de Open Universiteit stelt regels vast met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

Artikel 7.46. Instellingscollegegeld

1. Een student die niet voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede, derde of zesde lid, en niet is ingeschreven voor een onderwijseenheid bij de Open Universiteit, is het instellingscollegegeld verschuldigd.
2. De hoogte van het instellingscollegegeld wordt door het instellingsbestuur vastgesteld. Het instellingsbestuur kan per opleiding of groep van opleidingen of per groep of groepen studenten een verschillend instellingscollegegeld vaststellen.
- 3 Onverminderd artikel 7.3c, vierde lid, bedraagt het instellingscollegegeld ten minste het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.
4. Indien de student, bedoeld in het eerste lid, gedurende een studiejaar alsnog voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede, derde of zesde lid, is hij voor het resterende deel van het studiejaar op zijn verzoek het wettelijke collegegeld verschuldigd en betaalt het instellingsbestuur hem het hogere instellingscollegegeld, dat de student voor het restant van het studiejaar heeft betaald, terug.
5. Het instellingsbestuur stelt regels vast met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

D

Artikel 7.48 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "een student als bedoeld in artikel 7.45" vervangen door "een student als bedoeld in artikel 7.45a" en wordt "het wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, derde lid" vervangen door: het volledige wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.
2. In het tweede lid, wordt "artikel 7.45, derde lid" vervangen door "artikel 7.45, eerste lid" en wordt "het bedoelde, hogere collegegeld" vervangen door: het bedoelde wettelijke collegegeld.
3. In het zesde lid wordt "artikel 7.45, vijfde lid" vervangen door: artikel 7.45c, eerste lid.

E

Artikel 7.49 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "artikel 7.45" vervangen door "artikel 7.45, eerste lid," en wordt het "het collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, derde lid" vervangen door: het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.
2. In het derde lid wordt "artikel 7.45, derde lid" vervangen door: artikel 7.45, eerste lid.

F

In artikel 7.51, derde lid, onderdeel b, wordt "artikel 7.45, eerste lid" vervangen door: artikel 7.45a, eerste lid.

G

In artikel 15.2, onderdeel b, wordt "artikel 7.45, vierde lid" vervangen door: artikel 7.45, derde lid.

ARTIKEL II

Indien het bij koninklijke boodschap van 7 december 2009 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het uitbreiden van de mogelijkheden van selectie van studenten en van verhoging van het collegegeld alsmede in verband met het aanscherpen van de toelatingsvereisten voor aansluitende masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs (ruim baan voor talent) (32 253) tot wet is of wordt verheven en voor de onderdelen waarop dit artikel ziet in werking treedt na het tijdstip waarop dit voorstel tot wet wordt verheven en in werking treedt, komt in artikel I, onderdeel A, artikel 6.7 te luiden:

Artikel 6.7 Toestemming voor specifieke selectiecriteria en hoger collegegeld

1. Onze minister kan op aanvraag van het instellingsbestuur toestemming verlenen gegadigden bij de inschrijving voor een opleiding te selecteren volgens door het instellingsbestuur vast te stellen criteria en in samenhang daarmee, in afwijking van artikel 7.43, voor de geselecteerde studenten een collegegeld vast te stellen dat hoger is dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in dat artikel.
2. De toestemming van Onze minister heeft betrekking op een bepaalde opleiding of op een bepaald programma binnen een opleiding waarvan de studielast en eindtermen gelijk zijn aan die van de opleiding.
3. Onze minister verleent uitsluitend zijn toestemming indien:
 - a. de aanvraag kleinschalig en intensief onderwijs betreft, dat is gericht op een bovengemiddeld onderwijsrendement en waarbij activiteiten binnen en buiten het curriculum met elkaar zijn verbonden; en
 - b. de toestemming geen afbreuk doet aan de kwaliteit of de toegankelijkheid van het hoger onderwijs.
4. Het hogere collegegeld, bedoeld in het eerste lid, bedraagt ten hoogste vijf maal het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief.

ARTIKEL III

Indien het bij koninklijke boodschap van 7 december 2009 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het uitbreiden van de mogelijkheden van selectie van studenten en van verhoging van het collegegeld alsmede in verband met het aanscherpen van de toelatingsvereisten voor aansluitende masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs (ruim baan voor talent) (32 253) tot wet is of wordt verheven en voor de onderdelen waarop dit artikel ziet in werking treedt voor het tijdstip waarop dit voorstel tot wet wordt verheven en in werking treedt dan worden in dit wetsvoorstel de volgende wijzigingen aangebracht:

Na onderdeel A wordt een nieuw onderdeel Aa ingevoegd, luidende:

Aa

Artikel 6.7 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "dat hoger is dan het wettelijk collegegeld" vervangen door: dat hoger is dan het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief.
2. In het vierde lid wordt "bedraagt ten hoogste vijf maal het wettelijk collegegeld" vervangen door: bedraagt ten hoogste vijf maal het volledige wettelijk collegegeld volgens het basistarief.

ARTIKEL IV

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

In artikel 3.16a, tweede en derde lid, wordt "het volledige wettelijke collegegeld" telkens vervangen door: het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.

ARTIKEL V

De Experimentenwet vooropleidingseisen, selectie en collegegeldheffing wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 9, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. De zinsnede "in afwijking van artikel 7.43, eerste lid," wordt vervangen door: in afwijking van artikel 7.45, eerste lid.
2. De zinsnede "van ten hoogste vijf keer het collegegeld, bedoeld in artikel 7.43, eerste lid, van de wet" wordt vervangen door: van ten hoogste vijf keer het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de wet.

B

In artikel 10, eerste lid, wordt "bedoeld in artikel 7.43, eerste lid, van de wet" vervangen door: bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de wet.

C

In artikel 18, tweede lid, wordt "bedoeld in artikel 7.43 van de wet" vervangen door: bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de wet.

Artikel VI

De Wet inkomstenbelasting 2001 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 6.13, tweede lid, komt te luiden:

2. Als uitgaven als bedoeld in het eerste lid worden niet aangemerkt:

- a. uitgaven die op de voet van de afdelingen 6.5 en 6.6 in aanmerking worden genomen;
- b. het ingevolge de opslag, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, verschuldigde collegegeld.

B

In artikel 6.28, eerste lid, wordt, onder verlettering van onderdeel d tot onderdeel e, een onderdeel ingevoegd, luidende:

- d. de opslag, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

C

Artikel 6.29 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt "het bedrag aan collegegeld, bedoeld in artikel 7.43 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek" vervangen door: het bedrag van het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

2. Het vierde lid komt te luiden:

4. Voor de vaststelling of er sprake is van uitgaven die meer bedragen dan het tweevoud van het standaardbedrag worden:

- a. uitgaven voor het wettelijke collegegeld in aanmerking genomen tot maximaal het bedrag van het wettelijke collegegeld volgens het basistarief, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, en naar rato van het aantal maanden in het kalenderjaar waarop deze betrekking hebben;
- b. uitgaven voor lesgeld als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Les- en cursusgeldwet in aanmerking genomen naar rato van het aantal maanden in het kalenderjaar waarop deze betrekking hebben.

Artikel VII

Deze wet wordt aangehaald als: Wet verhoging collegegeld langstudeerders.

Artikel VIII

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 september 2011.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Economische zaken,
Landbouw en Innovatie,

De Staatssecretaris van Financiën,

W05.10.0559/I

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

HOOFDSTUK 1. INLEIDING EN BELEIDSACHTERGROND

Deze wetwijziging maakt het mogelijk een hoger collegegeld te vragen aan studenten die langer dan wenselijk studeren. Studenten die in een redelijk tempo hun opleiding afronden, houden aanspraak op het huidige bedrag van het wettelijke collegegeld. Studenten die langer studeren dan de reguliere studieduur voor een bachelor- of een masteropleiding, beiden nog vermeerderd met een uitloopjaar, zijn een verhoogd bedrag verschuldigd, namelijk het "basis"bedrag van het wettelijke collegegeld, vermeerderd met een opslag. In het wetsvoorstel wordt de groep "langstudeerders" die het verhoogde wettelijke collegegeld zal moeten gaan betalen, gedefinieerd.

Het wetsvoorstel houdt rechtstreeks verband met de huidige financiële situatie van het land. De regering staat voor de opgave de overheidsfinanciën weer op orde te brengen. Niet als doel op zichzelf, maar om op termijn een gezond economisch klimaat te verwezenlijken. De regering treft daartoe ingrijpende maatregelen die ook de studenten en de instellingen raken. Van studenten wordt een grotere bijdrage verwacht als zij er te lang over doen om hun opleiding af te ronden.

De kosten van langstuderen zijn te hoog in verhouding tot het totale budget dat beschikbaar is voor het hoger onderwijs. Dit legt een groot beslag op de publieke middelen en rechtvaardigt een hogere bijdrage van langstudeerders. Met een hogere bijdrage worden studenten gestimuleerd het studietempo te verhogen. Het terugdringen van het aantal langstudeerders zal de doelmatigheid van het hoger onderwijs ten goede komen. Om dit te bereiken krijgen de instellingen voor langstudeerders een efficiencykorting opgelegd. De middelen die hierdoor vrijvallen, zijn voorwaarde om op termijn in het hoger onderwijs te investeren. In het regeerakkoord worden middelen vrijgemaakt om de kwaliteit en intensiteit van het hoger onderwijs te verhogen¹. Het onderwijs moet naar de overtuiging van de regering uitdagender en de studiecultuur moet ambitieuzer.

De maatregelen om het langstuderen terug te dringen, liggen in het verlengde van het beleid dat in de afgelopen periode is gevoerd om de onderwijskwaliteit en het studiesucces te bevorderen. Veel hogescholen en universiteiten werken hard aan het bevorderen van de onderwijskwaliteit en het verminderen van uitval van studenten. Daarbij gaat het nadrukkelijk om activiteiten die de lat hoger leggen. De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen getroffen om het rendement te verhogen waaronder invoering van de prestatiebeurs en het bindend studieadvies in het eerste studiejaar van de bachelor. De vorige regering heeft stevige stappen gezet om de trend van langstuderen en vrijblijvendheid te doorbreken. In 2008 zijn de meerjarenafspraken studiesucces en kwaliteit gemaakt met VSNU en HBO-raad om onder andere het studiesucces van studenten te verbeteren. De Inspectie van het Onderwijs concludeerde in 2009 (Werken aan een beter rendement, 2009)

¹ De financiële middelen staan op de aanvullende post van het Rijk gereserveerd.

dat er bij de instellingen een sterk gevoel van urgentie bestaat om de problemen in het hoger onderwijs op het gebied van uitval en achterblijvend rendement aan te pakken.

De regering is van mening dat er op korte termijn meer nodig is om verandering te brengen in de praktijk van langstuderen. De regering wil een ambitieuze studiecultuur realiseren waarin studenten en instellingen een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs gewaarborgd blijft. Daarbij gaat het om het samenspel tussen enerzijds studiemotivatie, inzet en houding van studenten (door o.a. goede oriëntatie tijdens de vooropleiding en het besteden van voldoende tijd aan de studie) en anderzijds de inspanningen van de instellingen om deze kenmerken te optimaliseren (door o.a. intensief onderwijs en goede docenten). De regering wil dit samenspel bevorderen door enerzijds het langstuderen te ontmoedigen en anderzijds te (her)investeren en een kwaliteitsimpuls aan het hoger onderwijs te geven. Het hoger onderwijs moet de kwaliteit leveren die de student verdient. Met de uitwerking van de voorstellen van de commissie Veerman, in samenhang met het vervolg op de meerjarenafspraken studiesucces en kwaliteit, worden studenten en instellingen ondersteund deze ambitie uit het regeerakkoord te verwezenlijken.

De regering realiseert zich dat de maatregel langstudeerders extra druk zet op instellingen en studenten. De kwaliteit van het hoger onderwijs en de waarde van getuigschriften mogen daar uiteraard niet onder lijden. De checks en balances die nodig zijn om kwaliteit te borgen, moeten kritisch worden gezien. Dit is een onderwerp dat op dit moment veel aandacht krijgt. Zo doet de Inspectie van het Onderwijs thans onderzoek naar de kwaliteit van afstudeertrajecten in het hoger onderwijs. Recentelijk is reeds een aantal maatregelen doorgevoerd die de borging van de kwaliteit van getuigschriften moet versterken. In de eerste plaats is de rol van de examencommissies versterkt en wordt het stelsel van accreditatie verbeterd. In de tweede plaats is met het nieuwe bekostigingsmodel de diplomaopslag met ingang van 1 januari 2011 verminderd.

HOOFDSTUK 2. LANGSTUDEERDERS EN VERHOOGD WETTELIJK COLLEGEgeld

2.1 Uitwerking van de maatregel langstudeerders

Op grond van de wet heeft een student die nog geen graad heeft behaald en aan het nationaliteits- en woonplaatsvereiste voldoet, het recht een bachelor- en een masteropleiding te volgen tegen wettelijk (dat wil zeggen: wettelijk gemaximeerd) collegegeld. Studenten behouden dit recht en mogen na de reguliere studieduur zowel bij het volgen van een bachelor- als een masteropleiding nog een extra jaar tegen het wettelijke collegegeld volgens basistarief studeren. Hierna geldt het verhoogde wettelijk collegegeld. De berekening van de reguliere studieduur is gerelateerd aan de wettelijke studielast van een opleiding. De studielast is uitgedrukt in studiepunten, waarbij 60 studiepunten overeenkomen met een jaar studie.

De omvang van het verhoogde collegegeld wordt geregeld in het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 en zal voor het studiejaar 2011/2012 € 1.713 (het wettelijke collegegeld volgens het basistarief) plus € 3.000 bedragen, in totaal dus € 4.713.

De maatregel treedt in werking in het studiejaar 2011/2012. Dit betekent dat studenten die in dat studiejaar langstudeerder zijn of worden een verhoogd wettelijk collegegeld moeten betalen. De snelle invoering van de maatregel is noodzakelijk om de beoogde taakstelling vanaf 2012 te kunnen realiseren. De toegankelijkheid van het hoger onderwijs blijft geborgd doordat de studenten ook het hogere bedrag kunnen lenen (zie paragraaf 2.2), waardoor zij niet belemmerd zullen worden in het alsnog afronden van hun opleiding.

Een student kan zowel een bachelor- als een masteropleiding tegen wettelijk collegegeld volgens het basistarief volgen gedurende de in de wet beschreven studieduur plus een jaar. Beide opleidingen kennen dus een uitloopjaar. Dit past in de visie van deze regering op de bachelor-masterstructuur, namelijk dat de bacheloropleiding en de masteropleiding op zichzelf staande, afgeronde opleidingen zijn. Deze visie wordt breed gedeeld binnen de landen die deelnemen aan het Bolognaproces en is al vele jaren de praktijk in de Angelsaksische landen. Met het geven van een uitloopjaar in elke studie wordt recht gedaan aan de zelfstandige positie van bachelor- en masteropleidingen. De regering wil bevorderen dat studenten de keuze voor een masteropleiding – mogelijk bij een andere instelling dan waar de bacheloropleiding is gevolgd - doordacht maken. In het wetsvoorstel "Ruim baan voor talent" wordt het principe 'eerst je bachelor, dan je master' verankerd. Een uitloopjaar bij beide opleidingen ondersteunt deze maatregelen.

Van de student wordt een bewuste keuze voor een opleiding verwacht en indien nodig een tijdige overstap naar een andere opleiding. Met het uitloopjaar in de bachelor kan de student studievertraging opvangen, die verband houdt met onder meer de propedeutische functie en het bindend studieadvies waardoor de student kan besluiten van studie te veranderen. Door het uitloopjaar in de master wordt de mobiliteit van de student bevorderd: als de student zijn master aan een andere instelling wil volgen, mag hij daar een jaar uitlopen zonder dat dat financiële gevolgen heeft. Met de mogelijkheid van een uitloopjaar in de bachelor- en masterfase is het verder mogelijk extra vakken of een opleiding te volgen, die net meer van de student vraagt dan in de reguliere tijd haalbaar is, zoals vaak het geval is bij bètastudies. Ook biedt dit studenten de gelegenheid om bestuursfuncties te vervullen en te participeren in de medezeggenschap. Overigens kunnen instellingen zelf via het profileringsfonds studenten in voorkomende gevallen financieel ondersteunen.

Masteropleidingen in het wo en het hbo kennen een uiteenlopende wettelijke studielast. Hoofregel is dat een masteropleiding 60 studiepunten bedraagt, vertaald naar één jaar. De wet kent ook diverse masteropleidingen met een hogere studielast. Hieronder vallen de technische wo-masteropleidingen (twee jaar), de opleidingen geneeskunde en tandheelkunde (drie jaar) en de opleidingen bouwkunst hbo (vier jaar). Niet alle masteropleidingen kennen een studielast die deelbaar is door 60, te vertalen in een heel studiejaar. Dit is bijvoorbeeld het geval bij masteropleidingen van 90 studiepunten. Deze opleidingen worden voor de beantwoording bij de vraag of een student langstudeerder is of niet, vertaald naar 2 jaar.

Het voorgaande betekent dat:

- een student die is ingeschreven bij een bacheloropleiding in het hoger beroeps-onderwijs, vanaf het zesde studiejaar het verhoogde wettelijke collegegeld is verschuldigd,

- een student die is ingeschreven bij een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs vanaf het vijfde studiejaar het verhoogde wettelijke collegegeld is verschuldigd,
- een student die is ingeschreven bij een masteropleiding, eveneens na de reguliere studieduur van de opleiding (die uiteenloopt tussen de verschillende masteropleidingen in het hbo en wo) en één uitloopjaar het verhoogd wettelijke collegegeld is verschuldigd.
- een student die als tweede opleiding een opleiding op het gebied van onderwijs- of gezondheidszorg volgt en het wettelijke collegegeld is verschuldigd na de reguliere studieduur in zowel de bachelor- als de masterfase plus één uitloopjaar het verhoogde wettelijke collegegeld is verschuldigd.

Een bijzondere regeling wordt getroffen voor een student die in overeenstemming met artikel 5.6, tiende lid, van de Wet Studiefinanciering 2000 een extra jaar prestatiebeurs is verleend vanwege een functiebeperking. Deze student komt voor één extra jaar in aanmerking voor het wettelijke collegegeld volgens het basistarief.

DUO zal het aantal inschrijvingsjaren vaststellen van een student – en dus ook het studiejaar waarin het verhoogd wettelijk collegegeld is verschuldigd - op basis van het aantal keren dat een student vanaf 1991 op 30 september van een studiejaar blijkt het Centraal register inschrijving hoger onderwijs (CRIHO) was ingeschreven. Gekozen is voor het jaar 1991, omdat de registraties in het CRIHO, dat wordt beheerd door DUO, sindsdien voldoende betrouwbaar zijn. Totdat inschrijvingen bij Open Universiteit worden geregistreerd in BRONHO, de beoogde opvolger van CRIHO, kan de maatregel langstudeerders niet worden doorvertaald naar studenten die bij deze instelling studeren.

De keuze voor een vaste peildatum sluit aan bij de vormgeving van het onderwijsaanbod in studiejaar en is bedoeld om de samenhang en eenvoud in de regelgeving en uitvoering te behouden. Uitgangspunt blijft dat studenten zich inschrijven voor een geheel studiejaar. Dit past bij het doel een ambitieuzer studieklimaat te bevorderen, waarbij student en instelling een serieus commitment aangaan.

Een instelling kan op grond van artikel 7.33 van de WHW procedurele regels vaststellen ten aanzien van de inschrijving; de instelling kan bepalen tot welk moment een aanstaande student zich kan aanmelden en inschrijven. Indien de instelling kiest voor meerdere inschrijfmomenten per studiejaar, dan belemmert dit wetsvoorstel dat overigens niet.

De wettelijke bepalingen die het wettelijke collegegeld volgens het basistarief betreffen (betaling ineens of in termijnen, indexering, vermindering en vrijstelling en terugbetaling bij uitschrijving etc.) zijn ook van toepassing op het verhoogd wettelijk collegegeld.

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) kent diverse eigen bijdragen: wettelijk collegegeld, collegegeld OU, instellingscollegegeld, examengeld en overige bijdragen. De onderhavige wetswijziging brengt, afgezien van het verhoogde bedrag voor langstudeerders, geen verandering in de uitgangspunten die aan die begrippen ten grondslag liggen.

2.2 Overige

De aanpassing van de collegegeldsystematiek betreft zoals gemeld alle studenten die het wettelijke collegegeld verschuldigd zijn. De maatregel langstudeerders heeft dus geen gevolgen voor studenten die het instellingscollegegeld betalen, zoals studenten die een tweede bachelor- of masteropleiding volgen.

Het minimuminstellingscollegegeld en de maximumhoogte van het collegegeldkrediet blijven gerelateerd aan het wettelijke collegegeld volgens het basistarief. Op grond van de Wet studiefinanciering 2000 kunnen studenten via het collegegeldkrediet lenen om het collegegeld te betalen. Dit krediet bedraagt jaarlijks maximaal vijf maal het wettelijke collegegeld volgens het basistarief. Voor het studiejaar 2010/2011 gaat het om € 8.565 op jaarbasis. Dat is voldoende om de verhoging van € 3.000 op te vangen. Het huidige kredietmaximum wordt daarom ongemoeid gelaten.

Tijdige en volledige informatieverstrekking voor aanstaande en zittende studenten over het collegegeld is van groot belang. Met inachtneming van de besluitvorming door de Staten-Generaal zal onder verwijzing naar de maatregel in het regeerakkoord instellingen en studenten op diverse manieren informatie worden gegeven over de beoogde aanpassing van de collegegeldsystematiek en de gevolgen daarvan. Bij deze informatievoorziening zullen naast DUO, VSNU en HBO-raad, de instellingen en de studentenorganisaties nauw betrokken worden.

De maatregel langstudeerders zal naar verwachting een positieve bijdrage leveren aan het studierendement en de studieduur in het hoger onderwijs. Zowel instellingen als studenten zullen vanwege deze maatregel meer gerichte afwegingen maken over het aanbieden en het volgen van onderwijs. De gevolgen van de maatregel zullen worden gemonitord. Naast de beleidsmatige monitoring zal ook aandacht bestaan voor mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik. Indien daartoe aanleiding is worden aanvullende maatregelen en zo nodig aanpassing van regelgeving overwogen.

Met dit wetsvoorstel is ook voorzien in een reparatie die na in werkingtreding van de Wet versterking besturing noodzakelijk is gebleken. Degene die een masteropleiding heeft afgerond wordt geacht tevens een bachelorgraad te hebben en kan niet alsnog tegen wettelijk collegegeld een bacheloropleiding volgen. Ook het afsluitend examen van een ongedeelde opleiding is gelijkgesteld met een bachelor- of mastergraad. Ook zullen studenten die ingeschreven staan aan een ongedeelde opleiding, indien zij langstudeerder zijn, het verhoogde tarief verschuldigd zijn.

In dit wetsvoorstel is conform het regeerakkoord tevens een maatregel opgenomen ter voorkoming van zogenoemde budgettaire weglek via fiscale regelgeving, die zonder deze maatregel zou optreden ter zake van de voorgestelde verhoging van het wettelijke collegegeld voor langstudeerders. Dit ziet op de aftrek van scholingsuitgaven en de aftrek van uitgaven voor levensonderhoud van kinderen. De maatregel is zo vormgegeven dat het ingevolge de opslag verschuldigde deel van het wettelijke collegegeld voor langstudeerders voor de toepassing van de hiervoor genoemde fiscale regelingen buiten toepassing blijft.

HOOFDSTUK 3. FINANCIËLE CONSEQUENTIES, UITVOERBAARHEID, ADMINISTRATIEVE LASTEN EN GEVOERD OVERLEG

3.1. Financiële consequenties

Het pakket aan maatregelen betreft de student en de instelling, want daar ligt een gedeelde verantwoordelijkheid. Het bevat in de eerste plaats de verhoging van het wettelijk collegegeld voor langstudeerders met € 3.000. In de tweede plaats krijgt de instelling een efficiencykorting langstudeerder opgelegd. Het regeerakkoord omvat een pakket van maatregelen om de taakstelling van € 370 miljoen voor het terugdringen van het aantal langstudeerders te realiseren. Deze taakstelling is berekend met een gemiddelde onderwijsbijdrage aan het hoger onderwijs over de afgelopen jaren van € 6.000 per student. De verhoging van wettelijk collegegeld voor langstudeerders en de efficiencykorting voor instellingen worden in mindering gebracht op het instellingsbudget. Dit betekent dat instellingen met veel studenten die lang studeren te maken krijgen met een grotere korting. De regering verwacht dat een aanzienlijk aantal studenten korter zal gaan studeren. Dit gedragseffect is geraamd op ca. 25% na 4 jaar.

Deze totale taakstelling wordt verwerkt in de Rijksbegroting via de Miljoenennota 2012 conform onderstaand schema. Via de Regeling financiën hoger onderwijs krijgt de instellingsspecifieke aanpassing van de rijksbijdrage vorm.

<i>HO langstudeerders (in miljoen euro)</i>	2012	2013	2014	2015	Struct.
<i>a) verhoging collegegeld met € 3.000</i>	180	170	150	140	140
<i>b) efficiencykorting instellingen met € 3.000 per student</i>	190	170	160	140	140
<i>c) gedragseffect (in vier jaar oplopend tot 25%)</i>	0	30	60	90	90
Totaal	370	370	370	370	370

3.2 Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

De uitvoeringsorganisatie DUO heeft een uitvoeringstoets op dit wetsvoorstel uitgebracht. Van DUO wordt verwacht dat zij instellingen gegevens levert over het volgens DUO verschuldigde collegegeld (wettelijk collegegeld volgens het basistarief, wettelijk collegegeld volgens het verhoogde tarief, instellingscollegegeld). DUO zal daartoe ondermeer een koppeling moeten leggen tussen gegevens die zijn opgenomen in het CRIHO en gegevens gerelateerd aan de WSF 2000 betreffende studenten die een extra jaar prestatiebeurs is verstrekt vanwege een functiebeperking. DUO heeft in haar reactie gemeld de maatregel in haar huidige vorm uitvoerbaar te achten.

De Inspectie van het Onderwijs heeft aandacht gevraagd voor het tijdig informeren van zowel instellingen als studenten over de historie van een student. Daarnaast heeft de Inspectie gewezen op de risico's van strategisch gedrag bij in- en uitschrijving rond 30

september. De regering is zich bewust van dit risico, dat om die reden nauwlettend zal worden gemonitord (zie ook onder "2.2 Overig").

3.3 Regeldruk

Bij het uitwerken van deze maatregel uit het regeerakkoord is nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden om de regeldruk niet te verhogen. Voor uitvoering van de maatregel langstudeerders hoeven instellingen en studenten niet meer gegevens aan de overheid te leveren. Instellingen krijgen wel te maken met aanvullende handelingen, waaronder:

- a. de tijdige algemene voorlichting aan aanstaande studenten over het verhoogd wettelijk collegegeld;
- b. de vaststelling of een student verhoogd wettelijk collegegeld is verschuldigd;
- c. een mogelijke aanpassing van de procedureregels inzake inschrijving, bedoeld in artikel 7.33 van de WHW; en
- d. een mogelijke aanpassing van de instellingsregels inzake financiële ondersteuning en aanvullende ondersteuning op basis van het profileringsfonds.

3.4 Gevoerd overleg

Er heeft bestuurlijk overleg met VSNU, HBO-raad, ISO en LSvB over de technische uitwerking van het wetsvoorstel plaatsgevonden. Genoemde betrokkenen maken zich zorgen over de financiële gevolgen van het voorstel voor studenten en instellingen en hebben de regering verzocht zich nader te beraden op de maatregel. Dit heeft geresulteerd in de vormgeving van het onderhavige wetsvoorstel, met name de keuze voor een uitloopjaar in zowel de bachelor- als de masterfase.

De ondertekening van deze memorie van toelichting geschiedt mede namens de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de Staatssecretaris van Financiën.

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdelen A, D, E, F en G

De verwijzingen in deze artikelen zijn aangepast. Het betreft technische aanpassingen zonder inhoudelijke component.

Onderdeel B

Het eerste lid van artikel 7.43 is aangepast omdat er met dit wetsvoorstel twee typen wettelijk collegegeld zijn ontstaan. Dit heeft consequenties voor de formulering van dit artikel.

Onderdeel C

Omwille van de leesbaarheid is er voor gekozen de systematiek van de verschillende soorten collegegeld opnieuw op te schrijven. In de plaats van de twee artikelen over wettelijk collegegeld en instellingscollegegeld, zijn vijf nieuwe artikelen gekomen. In deze vijf

artikelen worden de diverse soorten collegegeld geregeld. De volgende soorten collegegeld zijn daarbij te onderscheiden:

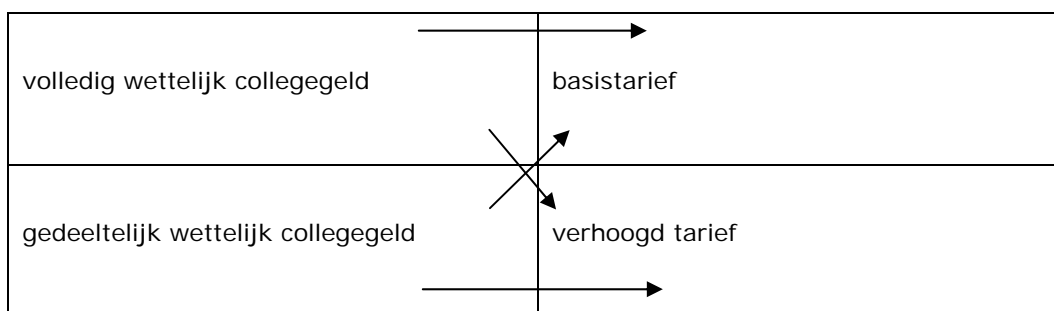
1. wettelijk collegegeld. Het wettelijk collegegeld is bedoeld voor studenten voor wie de minister van OCW een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit collegegeld kent twee variabelen. Het betreft:

- a. volledig collegegeld voor voltijdse opleidingen; of
- b. gedeeltelijk collegegeld voor deeltijdopleidingen en duale opleidingen.

tegen een bepaald tarief:

- a. basistarief; of
- b. verhoogd tarief.

Er zijn dus vier combinaties mogelijk. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

2. collegegeld OU. Het collegegeld OU is bedoeld voor studenten die zijn ingeschreven voor een of meer onderwijseenheden bij de OU. Het betreft twee soorten collegegeld:

- a. collegegeld voor de categorie studenten die voldoen aan de voorwaarden van artikel 7.45a; en
- b. collegegeld voor studenten die niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 7.45a.

3. instellingscollegegeld. Dit collegegeld wordt door de instellingen vastgesteld voor studenten die geen recht hebben op wettelijk collegegeld en die geen onderwijseenheden bij de OU volgen.

Artikel 7.45 is nieuw. Het definieert de twee soorten volledig wettelijk collegegeld en de daarvan afgeleide twee soorten gedeeltelijk wettelijk collegegeld. Het bedrag van het volledige wettelijke collegegeld wordt bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld. Het gedeeltelijke wettelijke collegegeld is geen vaststaand bedrag. De instelling bepaalt het bedrag, dat ligt tussen een minimum- en een maximumbedrag, die worden vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur.

Het zesde lid is materieel gelijk aan het oude zesde lid van artikel 7.46 (oud).

Het zevende lid is materieel gelijk aan het oude zevende lid van artikel 7.45(oud).

Artikel 7.45a is materieel gelijk aan het oude artikel 7.45, met dien verstande dat het zevende en het achtste lid uitgebreid zijn ten opzichte van het oude achtste lid. Ook studenten die een aan een bachelor- of mastergraad gelijkwaardig afsluitend examen hebben behaald, hebben geen recht meer op wettelijk collegegeld.

Artikel 7.45b geeft aan welke studenten die recht hebben op het wettelijke collegegeld het verhoogde tarief verschuldigd zijn. In het algemeen deel van deze memorie van toelichting is daarop uitvoerig ingegaan. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen - naar analogie van

artikel 7.45a, derde lid - nog andere uitzonderingscategorieën worden vastgesteld dan de studenten die een opleiding volgen op het terrein van gezondheidszorg of onderwijs of worden belemmerd door een functiebeperking.

Artikel 7.45c beschrijft het collegegeld OU. Materieel is er niets veranderd.

In artikel 7.46 (nieuw) zijn de bepalingen die betrekking hebben op instellingscollegegeld van het oude artikel 7.46 overgenomen. Materieel is er niets gewijzigd.

Artikel IV

Met dit wetsvoorstel wordt niet beoogd een wijziging aan te brengen in de regeling van het collegegeldkrediet. Om die reden is artikel 3.16a, tweede en derde lid, van de Wet studiefinanciering 2000 in technische zin aangepast.

Artikel V

De verwijzingen in de Experimentenwet vooropleidingseisen, selectie en collegegeldheffing zijn aangepast. Dit was in het wetsvoorstel Versterking besturing verzuimd en is hiermee rechtgezet. De bovengrens voor collegegeld voor dit type opleidingen wordt gehandhaafd op het oude niveau.

Artikel VI

Onderdeel A

In artikel 6.13, tweede lid, van de Wet IB 2001 zijn bepaalde uitgaven uitgezonderd van de aftrek van uitgaven voor levensonderhoud van kinderen. Met de voorgestelde wijziging van genoemde bepaling worden tevens de uitgaven die zien op de opslag op het wettelijke collegegeld voor langstudeerders (per 1 september 2011 € 3000) niet als uitgaven voor levensonderhoud aangemerkt. Indien een ouder van een studierend kind zonder aanspraak op studiefinanciering (of met alleen recht op een studenten OV-jaarkaart) de kosten van het wettelijke collegegeld volgens het verhoogd tarief voor zijn rekening neemt, wordt maximaal het wettelijke collegegeld volgens het basistarief in aanmerking genomen voor de vaststelling of die ouder ten minste in belangrijke mate bijdraagt in het levensonderhoud van zijn kind. Deze vaststelling is bepalend voor het al dan niet in aanmerking kunnen nemen van de forfaitair aftrekbare bedragen aan levensonderhoud van kinderen.

Onderdeel B

In artikel 6.28 van de Wet IB 2001 zijn aftrekbeperkingen opgenomen voor de scholingsuitgaven. Met het voorgestelde artikel 6.28, eerste lid, onderdeel d, van de Wet IB 2001 wordt een aftrekbeperking toegevoegd op basis waarvan uitgaven die verband houden met de opslag op het wettelijke collegegeld voor langstudeerders (per 1 september 2011 € 3000) niet als scholingsuitgaven worden aangemerkt. Indien een student zonder aanspraak op studiefinanciering het wettelijke collegegeld volgens het verhoogde tarief betaalt, wordt maximaal het wettelijke collegegeld volgens het basistarief in aanmerking genomen voor de aftrek van scholingsuitgaven.

Onderdeel C

In artikel 6.29 van de Wet IB 2001 is de aftrek van scholingsuitgaven geregeld voor studenten die aanspraak hebben op studiefinanciering. Bij aanspraak op studiefinanciering – waaronder ook het recht op alleen een studenten OV-jaarkaart valt – is de aftrek van scholingsuitgaven beperkt tot de aftrek van de zogenoemde normbedragen. Deze normbedragen bestaan uit een component voor leermiddelen en een component voor collegegeld. De component voor collegegeld wordt gebaseerd op 1/12 gedeelte van het wettelijke collegegeld. Met de voorgestelde wijziging van artikel 6.29, tweede lid, van de Wet IB 2001 wordt de verwijzing naar de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek zodanig aangepast dat voor de toepassing van artikel 6.29 van de Wet IB 2001 1/12 van het volledige wettelijke collegegeld volgens het basistarief in aanmerking wordt genomen als normbedrag voor collegegeld. De eventueel op de student van toepassing zijnde opslag op het volledige wettelijke collegegeld vanwege langstuderen blijft hiermee buiten beschouwing voor de aftrek van scholingsuitgaven. Aangezien langstudeerders per definitie geen studiebeurs ontvangen, sorteert deze wijziging een beperkt effect. Slechts voor die langstudeerders die geen studiebeurs ontvangen, maar wel vanwege het recht op een studenten OV-jaarkaart een aanspraak op studiefinanciering hebben, leidt de wijziging van artikel 6.29 van de Wet IB 2001 tot een aftrekbeperking. De combinatie van langstudeerder en recht op een studenten OV-jaarkaart kan zich per student maximaal één collegejaar voordoen.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 6.29, vierde lid, van de Wet IB 2001 wordt geregeld dat voor de vaststelling of er sprake is van een zogenoemde dure studie, de opslag op het wettelijke collegegeld voor langstudeerders buiten beschouwing blijft. Voor deze vaststelling worden de uitgaven voor wettelijk collegegeld gemaximeerd op het wettelijke collegegeld volgens het basistarief. In lijn met de huidige tekst van artikel 6.29, vierde lid, van de Wet IB 2001 wordt laatstgenoemd bedrag naar rato van het aantal maanden in het kalenderjaar waarop dit betrekking heeft in aanmerking genomen. Dat laatste geldt eveneens met betrekking tot uitgaven voor lesgeld als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Les- en cursusgeldwet.

Artikel VIII

De regering hecht er veel waarde aan dat deze wet met ingang van het studiejaar 2011-2012 in werking treedt. Zoals uit het algemeen deel van de memorie van toelichting blijkt, heeft deze wijziging van de WHW voor een belangrijk deel een financiële achtergrond. Het is van groot belang dat reeds in 2011-2012 een begin wordt gemaakt met het behalen van de financiële doelstellingen. Een jaar wachten zou de financiële druk op instellingen alleen maar vergroten.

Het wetsvoorstel kent geen overgangsrecht. Dat betekent dat ook studenten die in het studiejaar 2010/11 een opleiding volgen, geconfronteerd kunnen worden met het verhoogde collegegeld als zij in september 2011 hun opleiding willen vervolgen. Hoewel de hoogte van het collegegeld de afgelopen decennia regelmatig naar boven is bijgesteld, hebben studenten de onderhavige maatregel niet kunnen voorzien op het moment dat zij aan hun opleiding begonnen. De regering heeft dat aspect zwaar laten meewegen bij de keuze voor het tijdstip

van inwerkingtreding. Toch heeft de regering inwerkingtreding van deze maatregel niet willen uitstellen. Zij heeft daarbij het volgende in aanmerking genomen:

1. het is van groot belang voor ons land in het algemeen en voor het terrein van het hoger onderwijs in het bijzonder dat de financiële doelstellingen van het regeerakkoord worden gehaald;
2. de regeling is redelijk en proportioneel; de regeling laat het beginsel dat een bachelor- en een masteropleiding tegen wettelijk collegegeld mogen worden afgerond onverlet; er zijn maatregelen getroffen voor bepaalde situaties van overmacht (onder meer functiebeperkingen); instellingen kunnen bovendien gebruik maken van de voorzieningen van het profileringsfonds;
3. er zal voor tijdige voorlichting worden gezorgd, zodat iedere student weet wat hem of haar staat te wachten;
4. studenten zullen ook het verhoogde collegegeld tegen gunstige voorwaarden kunnen lenen via de regeling van het collegegeldkrediet.

De regering is er al met al van overtuigd dat geen enkele student als gevolg van dit wetsvoorstel de komende jaren hoeft uit te vallen en heeft dit een belangrijke overweging gevonden om de maatregelen zo snel mogelijk in werking te laten treden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

Halbe Zijlstra